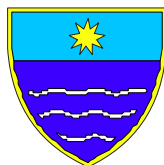

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanska županija
Ministarstvo gospodarstva

P R O G R A M

RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HERCEGOVAČKO – NERETVANSKE ŽUPANIJE 2016.-2020.

Mostar, ožujak 2016.

S A D R Ž A J:

KORIŠTENE KRATICE.....	1
UVOD.....	2
I STRATEŠKI CILJEVI RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ.....	4
II MJERE ZA POSTIZANJE ZACRTANIH CILJEVA.....	6
III METODOLOGIJA PRAĆENJA PROVEDBE POJEDINIH MJERA PROGRAMA – MONITORING.....	12
IZVORI PODATAKA.....	14

KORIŠTENE KRATICE

Kratika	Značenje
MSP	Malo i srednje poduzetništvo
SBA	Akt za mala poduzeća EU (Small Business Act)
HNŽ	Hercegovačko–neretvanska županija
EU	Europska unija
VKR	Vijeće za konkurentnost i razvitak HNŽ
CI	Centar izvrsnosti
JLS	Jedinice lokalne samouprave
MG	Ministarstvo gospodarstva HNŽ
OCD	Organizacije civilnog društva
MPULS	Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave HNŽ
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ
MPZKŠ	Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa HNŽ
GK	Gospodarska komora HNŽ
OK	Obrtnička komora HNŽ
SZZ	Služba za zapošljavanje HNŽ
MGPU	Ministarstvo građenja i prostornog uređenja HNŽ
MTZO	Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša HNŽ

UVOD

Malo gospodarstvo (mala privreda) i njegovi subjekti, fizičke i pravne osobe, naročito MSP, temeljni su stup gotovo svih razvijenih gospodarstava, uvjet gospodarskog rasta i napretka, pa su ona u fokusu zanimanja vlasti i poduzetnika zemalja koje tek razvijaju svoje ekonomije, kao što je slučaj sa Bosnom i Hercegovinom.

U HNŽ su stvorene pravno-regulatorne i institucionalne pretpostavke za podršku sektora MSP, donošenjem *Zakona o poticaju razvitka malog gospodarstva i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta)*, (**Zakon**), („Narodne novine HNŽ“, broj: 4/10, 1/13), koji se počinje primjenjivati u HNŽ od 01.01.2011. godine.

Sukladno zakonskoj definiciji, subjekti malog gospodarstva u HNŽ trajno obavljaju zakonom dozvoljene djelatnosti, radi ostvarivanja dohotka, odnosno dobiti, registrirani su kod mjerodavnog tijela, imaju samostalnost u poslovanju, zapošljavaju prosječno godišnje manje od 250 osoba, te ostvaruju godišnji prihod manji od 95.000.000,00 KM, ili im je godišnja bilanca stanja manja od 86.000.000,00 KM.

Prema veličini, razlikujemo mikro, male i srednje subjekte malog gospodarstva (kriteriji su: broj uposlenih, veličina prihoda ili bilanca stanja), sukladno preuzetim kriterijima podjele iz Europske unije, što je razvidno iz tabele broj 1.

Tabela broj 1: kriteriji podjele MSP po veličini

Subjekti	Pravni status	Broj uposlenih	Godišnji prihod u KM (manji od):	Bilanca stanja u KM (manja od):
mikro	fizičke i pravne osobe	9 i manje lica	4.000.000,00	4.000.000,00
mali	fizičke i pravne osobe	od 10 do 49 lica	20.000.000,00	20.000.000,00
srednji	fizičke i pravne osobe	od 50 do 250 lica	95.000.000,00	86.000.000,00

U ekonomskoj teoriji spominje se niz prednosti MSP, prije svega fleksibilnost u prilagodbi promjenama na tržištu, zbog čega u zemljama EU postoji oko 20 miliona MSP (9 od 10 su mikro!), koji zapošljavaju 67 % radne snage u privatnom sektoru (86,8 miliona) i čine više od 99,8 % poduzeća.¹

Kada je riječ o MSP, Bosna i Hercegovina je, na svom putu ka europskim integracijama, obvezna slijediti odredbe *Akta za mala poduzeća EU (SBA)*, koji je zamijenio *Europsku povelju za mala poduzeća*. Naime, BiH je, 16.6.2008. godine, potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, čijim se sklapanjem državi potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u EU, te je BiH, na taj način, stupila u ugovorne odnose sa EU. SBA, kao najviši dokument EU politike za MSP, kojim je politika MSP stavljena u središte ekonomskog i administrativnog odlučivanja u EU, prihvaćen je od Vijeća ministara BiH, prosinca 2008. godine.

Principi SBA su prihvaćeni i ugrađeni u *Strategiju razvitka malog i srednjeg poduzetništva u Hercegovačko-neretvanskoj županiji za razdoblje 2012.-2020. godina (Strategija)*, koju je Skupština HNŽ donijela 31.05.2012. godine. Ključni element SBA je princip „Small think first“ (Prvo misli na male), koji treba biti uključen u donošenje odluka na svim nivoima EU i u nacionalnim politikama. Naime, ako zakoni i prakse odgovaraju malim poduzećima, prihvatljivi su i za velika.

U Bosni i Hercegovini MSP čine više od 99 % kompanija, koje stvaraju više od 60 % BDP-a, te bi, shodno tome, kao i u EU, one trebale postati generator razvoja državne ekonomije.

Raspoloživi podaci ukazuju na negativnu strukturu MSP u BiH, jer cca 93 % kompanija ima status mikro poduzeća (sa 1-9 uposlenih), što znači da je neophodna pomoć, u smislu institucionalne

¹ Izvor: European Commission: SME Performance Review, Annual Report of SME in EU, Bruxelles, 26. 11. 2013.

PROGRAM RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ 2016.-2020. GODINE

potpore, kako bi se omogućio prelazak mikro poduzeća na višu razinu, odnosno u skupinu malih ili srednjih poduzeća.

Podaci o broju i strukturi poslovnih subjekata (fizičke i pravne osobe) u HNŽ sadržani su u aktu Ministarstva gospodarstva HNŽ (**Ministarstvo**), iz listopada 2015. godine – *Informacija o stanju poduzetništva i obrta na području HNŽ u 2014. godini (Informacija)*, koju je Vlada HNŽ usvojila Odlukom od 30.11.2015. godine. Informacija sadrži i druge podatke koji daju polazne analitičke inpute u kreiranju ovog dokumenta.

Naprijed navedeni Zakon obvezuje Ministarstvo na pripremu prijedloga četverogodišnjeg *Programa razvitka malog gospodarstva Hercegovačko-neretvanske županije (Program)*, koji se podnosi Vladi na razmatranje i usvajanje.

Pored Strategije, Program spada u temeljne razvojne i strateške dokumente HNŽ za MSP. Problemi ovog specifičnog sektora i njegove potrebe, na koje su ukazali sami poduzetnici, kroz dokument *„Izješće o problemima gospodarstvenika HNŽ“* (kojeg je Ministarstvo sačinilo listopada 2013. godine, a Skupština HNŽ usvojila 25.7.2014. godine), pokušat će se riješiti kroz postavljene strateške ciljeve narednog četverogodišnjeg perioda, od 2016.-2020. godine, unutar zakonodavnog i institucionalnog okvira, u kojem djeluje sektor MSP.

Prvi četverogodišnji Program razvitka malog gospodarstva Vlada HNŽ je donijela 14.07.2011. godine, za razdoblje od 2011.- 2015. godine.

Program je ponudio detaljnu analizu stanja malog gospodarstva HNŽ, po glavnim makroekonomskim pokazateljima, te postavio glavne i strateške ciljeve razvitka malog gospodarstva (KONKURENTNOST i UPOŠLJAVANJE), koje je trebalo realizirati kroz osam (8) prioriteta i četrnaest (14) mjera, za čiju provedbu su predložene: aktivnosti, očekivani rezultati aktivnosti, institucije - nositelji aktivnosti, period implementiranja i izvori financiranja.

Njegova intencija je bila da se, provedbom poticajnih mjera, stvori poslovno okruženje koje će pogodovati osnivanju novih subjekata malog gospodarstva i razvitku i uspješnosti već postojećih, što znači jačanje konkurentne sposobnosti MSP, a samim tim bi se otvorile i mogućnosti za nova upošljavanja. Za provedbu mjera u nekim slučajevima utvrđeno je više nositelja aktivnosti, ne samo iz javnog sektora, nego i od strane pojedinih nevladinih organizacija (NVO).

Na temelju Programa Ministarstvo je donosilo *Godišnje planove provedbe Programa razvitka malog gospodarstva (Godišnji plan)*, i to za: 2011., 2012., 2013., 2014. i 2015. - u godinu, koje je Vlada HNŽ usvojila, izuzev Godišnjeg plana za 2013. godinu, koji nije ni razmatran.

Kada bi se, ukratko, sumirali rezultati provedbe Godišnjih planova za navedeno programsko razdoblje (za svaku godinu Ministarstvo sačinjava i podnosi na usvajanje Vladi i Skupštini HNŽ *Izješće o provedbi Godišnjeg plana*, a od 2012. godine, i o provedbi Strategije), uočava se da je većina predloženih mjera za razvoj sektora MSP ili djelimično provedena, ili uopće nije provedena u planiranom roku (a slična je situacija i sa implementacijom Strategije).

Sa veoma ograničenim proračunskim sredstvima, a poglavito uz financiranje stranih donatora, u razdoblju 2011.-2015. godine, provedene su ove aktivnosti:

- 1. donesena Strategija razvitka malog i srednjeg poduzetništva u HNŽ za razdoblje 2012.-2020. godine;**
- 2. formirano Vijeće za konkurentnost i razvitak HNŽ, te lokalna vijeća u općinama, Jablanica, Konjic i Prozor-Rama;**
- 3. ostvareno povezivanje poduzetnika u lokalna udruženja (djelimično);**
- 4. formiran klaster drveta i turizma, te pokrenute aktivnosti na formiranju klastera plastike;**
- 5. izrađena Studija izvodljivosti za procjenu potencijala bio-mase (iskorištavanje drvnog otpada) u HNŽ (Agencija REDAH);**
- 6. započete aktivnosti na formiranju Centra izvrsnosti (CI) za drvo u Hercegovini;**
- 7. izrađena Studija izvodljivosti osnivanja poslovnih zona u HNŽ (Agencija REDAH);**
- 8. formirane poslovne zone u većini općina u HNŽ, a po usvajanju prostornog plana za HNŽ, u planu su i poslovne zone Grada Mostara;**
- 9. osnovan Tehnološki park „INTERA“ Mostar, sa poslovnim inkubatorom;**
- 10. pokrenute inicijative za izmjenu nastavnih planova i programa srednjih škola u**

PROGRAM RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ 2016.-2020. GODINE

HNŽ (uvođenje u nastavu predmeta „poduzetništvo“), **te za usuglašavanje obrazovanja sa potrebama gospodarstva** (upisne kvote), što podrazumijeva neophodnost reforme sustava obrazovanja;

11. pokrenute aktivnosti na uklanjanju administrativnih prepreka u poslovanju MSP;

12. djelimično uređena ili izmijenjena zakonska regulativa u oblastima za koje je mjerodavno Ministarstvo gospodarstva (*Zakon o geološkim istraživanjima HNŽ, Zakon o koncesijama HNŽ, Zakon o rudarstvu HNŽ, Izmjene i dopune Zakona o poticaju razvitka malog gospodarstva i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta), a u proceduri je bio i prijedlog novog Zakona o obrtu HNŽ*).

Sukladno zakonskim odredbama, Programom se utvrđuju:

- smjernice razvitka MSP (ciljevi),
- poticajne mjere,
- očekivani rezultati nakon primjene mjera,
- nositelji provedbe poticajnih mjera,
- izvori sredstava,
- planirani period za provedbu svake mjere pojedinačno,
- metodologija praćenja provedbe pojedinih mjera.

Program razvitka malog gospodarstva HNŽ 2016.-2020. godine podijeljen je na tri okvirne cjeline:

I Strateški ciljevi razvitka malog gospodarstva HNŽ

II Mjere za postizanje zacrtanih ciljeva

III Metodologija praćenja provedbe pojedinih mjera - „monitoring“.

I STRATEŠKI CILJEVI RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ

Utvrđivanje i provedba strateških ciljeva razvitka malog gospodarstva u HNŽ je, između ostaloga, u funkciji realiziranja zadataka koji stoje pred Bosnom i Hercegovinom, na putu njenog pridruživanja Europskoj uniji, koja je opredijeljena za razvojne politike u tom sektoru.

Da bi se harmonizirali naporu BiH za implementiranje preporuka iz EU *Akta o malim biznisima*, neophodno je te preporuke sustavno uvoditi u pravnu regulativu i praksu koji se tiču MSP. To je slijedećih 10 načela:

1. Stvoriti okruženje u kojem poduzetnici i obiteljska poduzeća mogu napredovati i u kojem se poduzetnička inicijativa cijeni i nagrađuje;
2. Omogućiti poduzetnicima koji su suočeni sa stečajem da brzo dobiju drugu priliku;
3. Dizajnirati pravila prema načelu "Prvo misli na male";
4. Prilagoditi javnu administraciju potrebama malih i srednjih poduzeća;
5. Prilagoditi instrumente javnih politika potrebama malih i srednjih poduzeća;
6. Omogućiti pristup malih i srednjih poduzeća izvorima financiranja i razviti pravno i poslovno okruženje koje osigurava pravovremeno plaćanje u poslovnim transakcijama;
7. Pomoći malim i srednjim poduzećima da ostvaruju više koristi od mogućnosti koje nudi jedinstveno tržište (odnosi se na EU);
8. Promicati nadgradnju vještina i svih oblika inovacija u MSP;
9. Omogućiti malim i srednjim poduzećima da ekološke izazove pretvore u poslovne prilike;
10. Ohrabrivati i podržavati mala i srednja poduzeća da koriste mogućnosti rasta tržišta.

Danas je gospodarstvo BiH, Federacije BiH, pa tako i HNŽ, u iznimno teškoj situaciji, sa najnižom konkurentnošću u regiji, izraženom nelikvidnošću gospodarskih subjekata i skromnim investicionim potencijalom, što socio-ekonomski razvoj čini usporenim, iako, od početka 2016. godine, postoje službene proklamacije o početku izlaska Federacije BiH iz recesije.

PROGRAM RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ 2016.-2020. GODINE

Kako se u prethodnom četverogodišnjem razdoblju primjene Programa započelo s implementacijom pojedinih mjera, u okviru postavljenih strateških ciljeva, koje nisu do kraja provedene, ili se mogu primjenjivati kontinuirano, a polučile su pozitivne efekte, iste će biti preuzete i u novi Program i nastaviće se implementirati i u razdoblju 2016.-2020. godine. Drugi dio mjera je preuzet iz Okvirnog akcionog plana Strategije, i to **one čija je primjena realna u danim okolnostima**. Ostale, koje ovdje nisu spomenute, mogu se, također, realizirati, ukoliko se i kada za to steknu potrebni uvjeti.

U identifikaciji ciljeva i prioriteta, te predlaganju razvojnih mjera i projekata, svoj doprinos u pripremi ovog Programa dale su i JLS i drugi zakonski utvrđeni nositelji Programa.

Donja tabela broj 2 daje pregled strateških ciljeva i prioriteta razvitka MSP, za koje su se kreatori Programa opredijelili, pri čemu se vodilo računa o vertikalnoj harmonizaciji dokumenta, u odnosu na slične dokumente Federacije BiH.

Tabela broj 2: Pregled strateških ciljeva i prioriteta

Strateški cilj	Prioriteti
1. UNAPREĐENJE POSLOVNOG OKRUŽENJA	1.1 Smanjenje administrativnih prepreka
	1.2. Jačanje institucionalne potpore MSP
2. PROMOVIRANJE PODUZETNIŠTVA	2.1. Pospješivanje povezivanja obrazovnih institucija i MSP
	2.2. Stjecanje temeljnih poduzetničkih vještina
3. PODRŠKA MSP KROZ GRANTOVE	3.1. Sufinanciranje poduzetnika-početnika, izvezno orjentiranih i brzo – rastućih MSP
4. TEHNOLOŠKI RAZVITAK I RAZVITAK POSLOVNE INFRASTRUKTURE	4.1. Tehnološki razvitak
	4.2. Razvitak poslovne infrastrukture
	4.3. Podrška razvitku lanaca vrijednosti

Kroz navedene strateške ciljeve i prioritete sublimirani su i ciljevi razvitka malog gospodarstva koje je propisao Zakon, a odnose se posebice na: povećanje zapošljavanja, izvoza, proizvodnje i konkurentnosti malog gospodarstva, razvitak i primjenu suvremenih tehnologija, povećanje broja subjekata malog gospodarstva, poticanje obavljanja i opstanka tradicionalnih i starih zanata (obrta), kao i na poticanje MSP u korištenju sredstava EU (IPA programi) i sredstava drugih inozemnih donatora.

II MJERE ZA POSTIZANJE ZACRTANIH CILJEVA

1. Strateški cilj - „UNAPREĐENJE POSLOVNOG OKRUŽENJA“

PRIORITET 1.1. – Smanjenje administrativnih prepreka

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
1.1.1.	Iniciranje ubrzanja procesa reforme registracije gospodarskih subjekata u Federaciji BiH	Smanjenje procedura, vremena i troškova registracije i upisa promjena kod gospodarskih subjekata	Vlada VKR MG OCD	2016.-2018.	
1.1.2.	Iniciranje poboljšanja pravno-regulatornog okvira sukladno potrebama MSP	Pripremljeni prijedlozi za donošenje neophodnih zakona i/ili izmjena i dopuna zakona: Zakona o obrtu HNŽ, Zakona o šumama HNŽ, Zakona o trgovini HNŽ, Zakona o srednjem stručnom obrazovanju, Zakona o obrazovanju odraslih, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržišnoj inspekciji HNŽ, Zakona o koncesijama HNŽ i Zakona o visokom obrazovanju u HNŽ	Vlada i ministarstva: MG MPULS MPŠV MPZKŠ VKR OCD	kontinuirano	
1.1.3.	Prijedlog izmjena uredbi i odluka o fiskalnim i parafiskalnim davanjima u poslovanju MSP	Ukinuta/smanjena fiskalna i parafiskalna davanja shodno nadležnosti institucija	Vlada i ministarstva JLS VKR OCD	kontinuirano	

PROGRAM RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ 2016.-2020. GODINE

PRIORITET 1.2. – Jačanje institucionalne potpore MSP

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
1.2.1.	Uspostava organizacijske jedinice za koordiniranje predpristupnih fondova EU	Koordiniran rad institucija u korištenju sredstava EU fondova, na razini HNŽ	Vlada	2016.	Proračun HNŽ
1.2.2.	Podrška utemeljenju first-stop shopova u HNŽ	Utemeljeni i registrirani first-stop shopovi u HNŽ	Vlada MG JLS OCD MSP	2018.-2020.	Proračun HNŽ Proračuni JLS
1.2.3.	Priprema studije izvodljivosti za one-stop shopove	Operativni plan izgradnje one-stop shopova	Vlada MG JLS OCD MSP	2019.-2020.	Proračun HNŽ Proračuni JLS Inozemne donacije
1.2.4.	Podrška uspostavi cjelovite vaucher sheme savjetodavnih usluga	Razvijena shema (redovito pružanje konzultantskih usluga)	MG OCD	2016.-2017.	Proračun HNŽ Inozemne donacije

2. Strateški cilj - „PROMOVIRANJE PODUZETNIŠTVA“

PRIORITET 2.1. – Pospješivanje povezivanja obrazovnih institucija i MSP

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
2.1.1	Reforma sustava srednjoškolskog obrazovanja kroz normativno uređivanje	Prilagođen sustav srednjoškolskog obrazovanja tržištu rada i potrebama MSP (uvođenje sustava dualnog obrazovanja)	MPZKŠ	2017.-2019.	
2.1.2.	Iniciranje uvođenja u planove obrazovnih ustanova mogućnosti polaganja prekvalifikacijskih ispita i programa stručnog usavršavanja	Omogućeno polaganje prekvalifikacijskih ispita i ispita iz programa stručnog usavršavanja	MPZKŠ GK OK OCD	kontinuirano	Proračun HNŽ
2.1.3.	Stipendiranje učenika srednjih škola, opredijeljenih za deficitarna zanimanja	Povećan broj upisnika u srednje škole - za deficitarna zanimanja	MPZKŠ	kontinuirano	Proračun HNŽ

PRIORITET 2.2. – Stjecanje temeljnih poduzetničkih vještina

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
2.2.1	Razvoj poduzetničkih kompetencija u srednjim školama i školama za profesionalna zanimanja	Jačanje svijesti populacije mladih o značaju MSP i stjecanje praktičnih poduzetničkih vještina kroz takmičenja, npr. u izradi biznis planova, simulaciji poslovanja tvrtke i sl.	MPZKŠ GK OK	kontinuirano	Proračun HNŽ
2.2.2.	Podrška razvitku mentorskih shema za poduzetnike-početnike	Povećan broj korisnika (poduzetnika - početnika) mentorskih shema	OCD SZZ MSP	kontinuirano	Proračun HNŽ

3. Strateški cilj - „PODRŠKA MSP KROZ GRANTOVE“

PRIORITET 3.1. – Sufinanciranje poduzetnika-početnika, izvozno orjentiranih i brzo rastućih MSP

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
3.1.1	Sufinanciranje troškova registracije biznisa, nabavke informatičke opreme, izrade web stranice, korištenja konzultantskih usluga	Povećan broj novoformiranih MSP u HNŽ	MG GK OK	kontinuirano	Proračun HNŽ
3.1.2.	Stimuliranje izvozno orjentiranih MSP	Povećan opseg izvoza, poboljšanje bilance uvoz-izvoz	MG	kontinuirano	Proračun HNŽ
3.1.3	Stimuliranje brzo rastućih firmi - „gazela“	Povećan opseg proizvodnje i novoupošljavanja na godišnjem nivou	MG	kontinuirano	Proračun HNŽ
3.1.4.	Podrška održivosti i razvitku tradicionalnih i starih djelatnosti (obrta)	Osiguran opstanak tradicionalnih i starih djelatnosti (obrta), (sa Liste)	MG OCD OK	kontinuirano	Proračun HNŽ

4. Strateški cilj - „TEHNOLOŠKI RAZVITAK I RAZVITAK POSLOVNE INFRASTRUKTURE“

PRIORITET 4.1. – Tehnološki razvitak

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
4.1.1.	Sufinanciranje troškova uvođenja sustava upravljanja kvalitetom u MSP (radi usuglašavanja sa EU standardima)	Povećana konkurentnost MSP, povećan broj MSP sa uvedenim ISO standardom i CE znakom, u razdoblju primjene Programa	MG OCD GK	kontinuirano	Proračun HNŽ
4.1.2.	Obuka uposlenih u MSP u korištenju suvremenih informacijskih tehnologija (po ECDL tehnologiji)	Obučeno i certificirano minimalno 50 uposlenih u MSP	MG GK OCD Fakultet informacionih tehnologija Mostar	kontinuirano	Proračun HNŽ
4.1.3	Sufinanciranje nabave opreme koja za korisnika predstavlja uvođenje novih tehnologija ili tehnoloških procesa	Pružena pomoć poduzetnicima u HNŽ u pribavljanju novih tehnologija i tehnoloških procesa	MG OCD GK	kontinuirano	Proračun HNŽ

PROGRAM RAZVITKA MALOG GOSPODARSTVA HNŽ 2016.-2020. GODINE

PRIORITET 4.2. – Razvitak poslovne infrastrukture

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
4.2.1.	Izrada prostornih planova u HNŽ	Doneseni prostorni planovi u HNŽ	MGPU JLS	kontinuirano	Proračun HNŽ
4.2.2.	Poticanje izgradnje i opremanja poslovnih zona (PZ) i lokalne infrastrukture potrebne za funkcioniranje PZ u HNŽ	Izgrađene i opremljene PZ	MG JLS OCD	kontinuirano	Proračun HNŽ Proračuni JLS
4.2.3	Podrška uspostave centara izvrsnosti (CI)	Formiran centar izvrsnosti u HNŽ	MG OCD MSP Visokoškolske institucije Instituti	2017.-2018.	Proračun HNŽ
4.2.4	Podrška uspostavi poslovnih inkubatora	Novoformirani poslovni inkubator	OCD Visokoškolske institucije MSP	2017.-2018.	

PRIORITET 4.3. – Podrška razvitku lanaca vrijednosti

	Mjera	Očekivani rezultati	Nadležnost	Vremenski okvir	Izvor financiranja
4.3.1	Podrška klsterskom povezivanju MSP	Formirani novi klasteri u HNŽ	MG MTTZO MSP OCD	kontinuirano	Proračun HNŽ
4.3.2.	Podrška formiranim klasterima u HNŽ	Omogućeno funkcioniranje (održivost) postojećih klastera u HNŽ	MG MTTZO	kontinuirano	Proračun HNŽ

III METODOLOGIJA PRAĆENJA PROVEDBE POJEDINIH MJERA PROGRAMA - MONITORING

Financijska sredstva za provedbu Programa razvitka malog gospodarstva planiraju se, sukladno Zakonu, kroz Proračun HNŽ, za svaku kalendarsku godinu.

U odnosu na prethodno razdoblje primjene Programa (2011.-2015. godine), došlo je do promjene u financiranju Programa, donošenjem *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticaju razvitka malog gospodarstva i zaštiti tradicionalnih djelatnosti (obrta)*, koji je u primjeni od 2013. godine.

Ovu izmjenu zakonske regulative za pomoć i ulaganje u malo gospodarstvo iniciralo je Ministarstvo, kako bi se osigurao stabilan i kontinuiran izvor financiranja, koji bi omogućio realno planiranje poticaja, projekata i drugih aktivnosti, u funkciji unapređenja poslovanja MSP u HNŽ, kao i donošenje i realiziranje realnih i provedivih četverogodišnjih i godišnjih planova razvitka MSP. Ovim izmjenama Zakona utvrđena je visina novčanih sredstava za poticaj malog gospodarstva od 1- 6 % iznosa planiranih poreznih prihoda u tekućoj godini, u Proračunu HNŽ.

Međutim, uvjet gdje je stvarno odobreni iznos poznat tek po usvajanju Proračuna (ili nakon donošenja rebalansa Proračuna) od strane županijske Skupštine, stvara neizvjesnost za Ministarstvo, jer se ne može blagovremeno planirati provedba mjera iz Programa, usljed toga što nema informacije sa kojim iznosom sredstava raspolaže za tekuću godinu. Bez angažiranja, na godišnjem nivou, dodatnih napora na izdvajanju respektabilnijih iznosa sredstava iz Proračuna za MSP, neće biti moguća ni provedba ovog Programa. Dakle, potrebno je povezati proces razvojnog planiranja s procesom proračunskog planiranja. Isto tako, godišnji proračuni svih nositelja Programa, moraju se povezati, kako s procesima razvojnog planiranja HNŽ, tako i s planiranjem razvitka MSP.

S druge strane, Ministarstvo ima obvezu da, u suradnji sa ostalim zakonskim nositeljima Programa (ministarstva, jedinice lokalne samouprave, komore, udruge malog gospodarstva i poduzetništva, te regionalne razvojne agencije), nadzire i prati provedbu Programa i Godišnjih planova, koje izrađuje na temelju Programa, da analizira rezultate i priprema izvješća. Njegova se važnost sastoji u tome da i donositeljima Programa, kao i njegovim korisnicima, pomogne i omogući provjeru, u smislu planiranog odvijanja i primjene programskih mjera. To podrazumijeva sustavno i kontinuirano sakupljanje, analizu i korištenje informacija, koje su značajne za upravljanje i donošenje odluka u okviru Programa.

Ostali nositelji Programa, koji pripremaju informacijsko-dokumentacijsku podlogu za izradu Programa, predlažući razvojne projekte koji su za njih prioritetni, ili su od općeg interesa za sve subjekte malog gospodarstva, također imaju važnu ulogu i u praćenju i analiziranju uspješnosti mjera i projekata iz njihove mjerodavnosti, kao i u kontinuiranom izvještavanju Ministarstva o njihovim iskustvima i zapažanjima.

Program, kao instrument politike potpore MSP, zahtijeva kontinuirano promatranje, ocjenu učinaka i usporedbu kreiranih i provedenih mjera potpore.

Monitoring, kao završni dio realiziranja Programa, otpočinje odmah nakon poduzimanja programskih mjera i aktivnosti. Nositelj ove zadaće, sukladno zakonskoj ovlasti, je Ministarstvo gospodarstva, tako da govorimo o internom monitoringu.

Monitoring će se provoditi posredstvom **Vijeća za konkurentnost i razvitak HNŽ**, koje je Vlada HNŽ formirala u cilju provedbe *Strategije razvitka MSP u HNŽ 2012.- 2020. godine*, kao stalno savjetodavno tijelo Vlade.

VKR broji 29 članova, predstavnika javnog i privatnog sektora, te civilnog društva.

U javni sektor, koji je najbrojniji (16 članova), jedinice lokalne samouprave imenuju svoje predstavnike, a također, uključene su i neke ključne institucije – ministarstva i zavodi, kao i Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta.

Jedinice lokalne samouprave, također, identificiraju najuspješnije gospodarske subjekte iz njihove sredine, koji se uključuju u rad Vijeća, te, na taj način, poduzetnici imaju svoje predstavnike u Vijeću (ukupno 9 članova, od kojih po jedan predstavnik Grada Mostara i 8 općina HNŽ).

Organizacije civilnog društva imaju ukupno 4 predstavnika, i to iz Udruženja za poduzetništvo i posao LINK Mostar, Agencije za ekonomski razvitak Hercegovine REDAH Mostar, te iz Gospodarske komore HNŽ i Obrtničke komore HNŽ.

VKR je formiran 2012. godine i predstavlja primjer dobre prakse, koji bi se mogao preslikati, u smislu koordinacije resornih institucija u prikupljanju informacija o realiziranju pojedinačnih projekata podrške MSP i uspostave partnerstva i dijaloga javnog sektora, privatnog sektora i civilnog društva.

VKR i Ministarstvo su, u suradnji sa GIZ - njemačkim društvom za međunarodni razvoj, podržali utemeljenje Vijeća za konkurentnost i razvitak na razini JLS (formirana vijeća u Jablanici, Konjicu i Prozor-Rami), u cilju daljeg doprinosa unapređenju poslovanja MSP na lokalnim razinama, te uspostavljanja komunikacije između MSP i njihovih udruženja sa predstavnicima mjerodavnih institucija, kao i sa predstavnicima međunarodnih organizacija koje djeluju u BiH.

Glavni zadatak VKR-a je priprema prijedloga *Godišnjeg plana provedbe Programa (i Strategije!)*, za tekuću godinu, na temelju konkretnih smjernica koje daju njegovi članovi, potrebnih podataka, sugestija i preporuka, te podataka o visini i izvoru financiranja projekata, mjera i aktivnosti institucije, JLS, organizacije, odnosno sektora iz kojeg je član delegiran. Prijedlog Godišnjeg plana, posredstvom Ministarstva, upućuje se Vladi HNŽ na razmatranje i usvajanje.

Pored toga, članovi VKR - a prate realiziranje Godišnjeg plana, u sektoru iz kojeg su delegirani, te s tim u svezi, pismenim putem, dostavljaju Ministarstvu svoje zaključke i stajališta, ili, pak, mogu predlagati korektivne mjere, kojima bi se poboljšala efektivnost realiziranja Godišnjeg plana.

Drugim riječima, **jednom uspostavljen međuinstitucionalni mehanizam za monitoring provedbe Strategije, može biti iskorišten i za kontrolu provedbe drugih strateških dokumenta koji utječu na razvitak MSP, kao što je Program razvitka malog gospodarstva.**

Koristi monitoringa su brojne:

- ▶ procjena da li se Program odvija po planu i u okviru rokova;
- ▶ isticanje prednosti i nedostataka u samom Programu, te sagledavanje mogućnosti za kreiranje kvalitetnijih budućih programa (šta se može uraditi bolje);
- ▶ objektivniji proračun resursa planiranih / korištenih sredstava u okviru Programa (financijski i ljudski resursi).

Glavni kriteriji monitoringa su: relevantnost, učinkovitost i održivost i oni se izravno vežu za mjere i očekivane rezultate provedbe mjera utvrđenih Programom, jer **monitoring** nije ništa drugo nego **provjera očekivanih rezultata provedbe mjera.**

Primjenom ovih kriterija uspoređuju se strateški ciljevi koji su postavljeni u Programu, a koji se žele postići njegovim implementiranjem, sa indikatorima učinka svake pojedine mjere iz Programa. Dobijanjem odgovora na pitanje koliko je kvantitativno realizirano od očekivanih rezultata svake pojedine mjere Programa, da li je mjera relevantna, učinkovita i održiva (kvalitativna provjera), dobijamo indikatore njihovog učinka, odnosno, potrebne konkretne informacije o provedenim mjerama, u odnosu na strateške ciljeve Programa.

Monitoring podrazumijeva stalnu komunikaciju između nositelja Programa, kroz razgovore, analize i korištenje informacija vezanih za napredovanje Programa, što, u konačnici, znači plasiranje odgovarajućih informacija odgovornim osobama i institucijama, u pravo vrijeme, kako bi mogli donositi kvalitetne odluke.

Osim ocjenjivanja relevantnosti, učinkovitosti i održivosti poticajnih programa za MSP, treba voditi računa i o njihovoj usuglašenosti sa regionalnim razvojnim potrebama, koje će biti definirane tek izradom integrirane Strategije razvoja HNŽ, za što se Vlada HNŽ već zvanično opredijelila, donošenjem odgovarajućih odluka.

IZVORI PODATAKA:

1. Federalni zavod za statistiku:

- Hercegovačko-neretvanska županija / kanton u brojkama;

2. Ministarstvo gospodarstva Hercegovačko-neretvanske županije:

- *Informacija o stanju poduzetništva i obrta na području HNŽ u 2014. godini;*
- *Program razvitka malog gospodarstva Hercegovačko-neretvanske županije 2011.-2015. godina;*
- *Strategija razvitka malog i srednjeg poduzetništva u Hercegovačko-neretvanskoj županiji za razdoblje 2012.- 2020. godina;*

3. Ured za reviziju institucija u F BiH - Izvještaj revizije učinka – „Podrška razvoju MSP u Federaciji BiH”, broj: 07-14-5-379-3/13, od travnja 2013. godine;